

Til Folketingets Energi-, forsynings- og klimaudvalg

Christiansborg, 1240 København K.

Sendt til: Jan.Rasmussen@ft.dk og charlotte.roel.andersen@ft.dk

Frederiksberg, den 21. marts 2017

ISO BROs kommentarer til Affaldsforeningens henvendelse

Affaldsforeningen har ligesom ISO BRO været i samråd i Folketingets Energi-, forsynings- og klimaudvalg, og har i et opfølgende materiale til udvalget skrevet, at ISO BRO ikke har dokumenteret sine synspunkter. ISO BRO er en brancheorganisation, der sagligt deler viden og erfaringer. Som en lille brancheorganisation har ISO BRO imidlertid ikke midler til at gennemføre store pris- og regnskabsanalyser og tilsvarende dokumentation. I stedet prioriteres saglig samtale, baseret på eksempler fra virkelighedens verden, udvalgt med forsigtighed. ISO BRO har således før Affaldsforeningens foretræde dokumenteret sine synspunkter med udvalgte eksempler, som vi her gerne vil dele med Energi-, forsynings- og klimaudvalget.

En større kage

Indledningsvist vil vi gerne kommentere på Affaldsforeningens synspunkt, at affaldsselskaberne gør genbrugskagen større i et godt samarbejde. ISO BRO anerkender, at der er enkelte gode eksempler på en indsats for at gøre kagen større. Men typisk etablerer affaldsselskaberne helt traditionelle genbrugsbutikker, som blot er en ny konkurrent på markedet, og som ikke bibringer genbrugsmarkedet meget af betydning. Genbrugskagen bliver ikke større ved, at affaldsselskaber opsiger samarbejdsaftaler med indsamlingsorganisationer for selv at sælge ressourcerne, og det er der adskillige eksempler på.

Genbrugspladserne fungerer i mange sammenhænge blot som et indleveringssted i konkurrence med aktørerne på det almindelige genbrugsmarked. De favoriseres yderligere af, at kommunerne typisk dispenserer for planlovgivningens bestemmelser og giver dem lov til at ligge i det – typisk – billigere industriområde, mens samme dispensation ikke gives til de øvrige genbrugsbutikker i området. Dette er ikke fair.

Godt samarbejde

Affaldsforeningen omtaler kaffemøder, foldere på biblioteker og i affaldsselskabernes egne butikker, byttemarkeder, oplysninger om genbrugsbutikker på kommunens hjemmeside eller facebookside med relativt få besøgende, udlevering af gratis effekter til skoler, kunstsoler og uddannelsesinstitutioner, undervisning af skolebørn, oplysninger om lokale loppemarkeder, samspil med små socialøkonomiske foreninger, jf. Affaldsforeningens eksempler på godt samarbejde i brevet til Energi-, forsynings- og klimaudvalget. Det er små, gode initiativer, der imidlertid ikke har den store betydning for et godt samarbejde med indsamlingsorganisationerne.

For indsamlingsorganisationerne er det ikke et godt samarbejde, at affaldsselskabernes genbrugsbutikker tager toppen af en vækst, som er helt nødvendig for at kunne følge med den øgede efterspørgsel efter julehjælp, misbrugsbekæmpelse, besøgsvenner og hjælp til udsatte, etc. For indsamlingsorganisationerne er

ISO BRO - Indsamlingsorganisationernes Brancheorganisation
Peter Bangs Vej 1, 5B – 2000 Frederiksberg
Tlf. 38 38 46 80 - Fax. 38 38 46 89 - E-mail isobro@isobro.dk

adgang til flere ressourcer helt afgørende og afgørende for, at samarbejdet er frugtbart for indsamlingsorganisationerne. Det er ikke kaffe- og dialogmøder, der rykker. Hvor er der eksempler på store og slagkraftige initiativer i affaldsforebyggelsen, som i betydelig grad flytter befolkningens adfærd i retning af øget genbrug af tilsvarende kaliber som fx energiselskabernes energispareindsats? Det ville være et initiativ, der kunne gøre genbrugskagen større på en måde, og som også ville være interessant for det eksisterende genbrugsmarked.

Værdifulde ressourcer skal ikke gøres til affald

ISOBRO synes, at det er en rigtig udvikling, at affaldsselskaberne gør affald til værdifulde ressourcer. Men ISOBRO er meget imod, når affaldsselskaber og Affaldsforeningen gør ikke-affald som fx tøj, møbler og ting, egnet til direkte genbrug, til affald. Det sker, når Affaldsforeningen hævder, at alt hvad der afleveres på en såkaldt genbrugsplads er at betragte som affald, understøttet af Hortens responsum til Affaldsforeningen om genbrugsbutikker, der ligger frit tilgængeligt på internettet. Affaldsselskaberne har derimod en væsentlig opgave i at informere borgerne om, hvad der er affald, og hvad der ikke er affald som led i affaldsforebyggelsen. Derfor er det ekstra uheldigt, når affaldsselskabernes forening understøtter at ikke-affald gøres til affald. Der mangler i den grad information til borgerne om, at tøj, møbler og ting, egnet til direkte genbrug, ikke er affald og derfor ikke hører hjemme på en affaldsplads. Det skaber forvirring, når affaldspladserne kaldes genbrugspladser, og det er ekstra forvirrende, når der heller ikke på genbrugspladsen er skilte, der gør borgerne opmærksomme på, at tøj, sko og ting til direkte genbrug ikke hører hjemme på disse affaldspladser, men skal gives eller sælges på genbrugsmarkedet.

Det forvirrer og er ulovligt, når to kommuner (Næstved og Åbenrå) planlægger at indføre en ekstra fraktion i storskraldsordningen, der i Næstved kaldes "til direkte genbrug". Der bør efter ISOBROs vurdering strammes op på definitionen af både affald og affaldshåndtering, så vi kan undgå den nuværende situation, hvor tøj, møbler og ting trækkes ud af det eksisterende genbrugsmarked og de almindelige økonomiske kredsløb stik imod tankerne i cirkulær økonomi, for i stedet at blive gjort til affald af affaldsselskaberne og siden genopstår som biprodukter, selvom de aldrig har været underkastet en egentlig affaldshåndtering (fordi disse ressourcer jo aldrig har været affald). En klar information til borgerne og en klarere skelnen mellem affald og ikke-affald vil i høj grad kunne reducere mængden af tøj, møbler og ting til direkte genbrug, som havner i affaldet - til gavn for alle. ISOBRO anerkender, at der selv efter en sådan indsats i mindre omfang vil være ting til direkte genbrug, som skal pilles ud af affaldet – og her vil der være tale om en egentlig affaldshåndtering.

Forslag til et frugtbart samarbejde

ISOBRO har flere forslag til, hvordan der kan etableres et godt, frugtbart samarbejde mellem affaldsselskaber og indsamlingsorganisationer, som samtidigt kan gøre skellet mellem affald og ikke-affald mere klart. Fx kan der etableres en "Genbrugszone før indkørslen til selve affaldsområdet, hvor borgerne har muligheder for at lægge og sætte tøj, møbler og ting til direkte genbrug til interesserede indsamlingsorganisationer og andre aktører på genbrugsmarkedet, som betaler for de udgifter, der måtte være i tilknytning til en sådan genbrugszone. Det vil reducere mængden af genstande, egnet til direkte genbrug, i affaldet på en måde, hvor affaldsselskabet tager sig af affaldet, mens indsamlingsorganisationerne og andre interesserede aktører sorterer og håndterer det direkte genbrug.

Det er samtidigt et forslag, som ikke indebærer en forringet service eller mere besvær for borgerne. Tværtimod vil de som udgangspunkt få flere muligheder for at vælge, hvilke gode formål, de vil støtte. ISOBRO har ligeledes igangsat et arbejde internt i branchen om samarbejdsmodeller, som sikrer, at affaldsselskaberne ikke skal stå med vanskelige koordinering- og prioriteringsopgaver eller opleve tilfælde, hvor organisationerne ikke tømmer som aftalt, jf. Affaldsforeningens brev til udvalget.

Eksempler på prisdumping

I dialogen med Affaldsforeningen har ISOBRO omhyggeligt givet eksempler, som understøtter de fremførte synspunkter om forekomsten af prisdumping. ISOBRO har i den forbindelse henvist til Affaldplus' genbrugsforretning, hvor flere lokale og troværdige kilder samstemmende beretter om priser, der generelt ligger under markedsprisen i området til skade for det almindelige genbrugsmarked. Et andet eksempel af en lidt anden karakter er en genbrugsbutik ejet af Renovest. Som udgangspunkt ligger priserne på niveau med markedspriserne. Men en kundeklub, som alle kunder kan blive medlem af, giver som "minimum 20 % rabat hele året (jf. også www.igenigenbrug.dk). Med de manglende begrænsninger betyder det et prisniveau, der ligger 20 % lavere end markedsprisen i området. Hvis affaldsselskaberne fortsat får mulighed for at drive genbrugsbutikker – hvad ISOBRO ikke håber – bør der etableres klare regler, som sikrer, at kommunale og affaldsselskabsejede butikker ikke går under markedsprisen, og at der er en klageinstans, som også kan behandle sager om prisdumping.

Manglende værn mod krydssubsidiering

For indsamlingsorganisationernes genbrugsbutikker, som har til formål at levere et stort overskud til at finansiere forskellige almenyttige aktiviteter, er det ikke fair at skulle konkurrere med butikker, som ikke behøver at skabe overskud for at overleve, men som tværtimod i flere tilfælde løbende får tilført penge fra en kommune eller en monopolvirksomhed. Det er heller ikke fair for de kommercielle genbrugsbutikker.

Det er altid svært at dokumentere, om der forekommer krydssubsidiering, da regnskabsoplysninger om affaldsselskabernes genbrugsbutikker er meget summariske. Derfor har ISOBRO i sin tidligere henvendelse til Energi-, forsynings- og klimaudvalget blot konstateret, at der ikke er noget værn imod subsidiering. Da dette synspunkt anfægtes af Affaldsforeningen vil vi blot understrege behovet nok engang for, at man introducerer et krav om selskabsmæssig udskillelse af sideordnede eller associerede aktiviteter, sådan som det kendes på energiområdet. Efter Miljøstyrelsens udtalelse i Statsforvaltningssagen står det klart, at genstande til direkte genbrug ikke er affald, og at genbrugsbutikker ikke reguleres af affaldslovgivningen. Det har som naturlig konsekvens, at affaldsselskabernes genbrugsbutikker og anden salg af genstande, der som udgangspunkt er egnet til direkte genbrug, må betragtes som sideordnet/associeret aktivitet. Indsamlingsorganisationernes genbrugsbutikker er underlagt et krav om gennemsigtige regnskaber, der er forståelige for alle. Det er således et element i en unfair konkurrence, at der ikke stilles krav til affaldsselskaberne om en tilsvarende regnskabsmæssig klarhed, der omfatter alle omkostninger. ISOBRO anser modtagelse af tøj, møbler og ting til direkte genbrug, sortering og salg af disse som sideordnet eller associeret virksomhed, hvor vi blot afventer Statsforvaltningens afgørelse af, om disse aktiviteter overhovedet er lovlige.

ISOBRO ved fra seminarer og andre sammenhænge, at mange af affaldsselskabernes butikker kører med underskud i flere år. Advokatfirmaet Horten har i sit responsum til Affaldsforeningen, som ligger frit tilgængeligt på internettet, argumenteret for, at det ikke er et problem for kommunerne, at affaldsselskaberne

har omkostninger til genbrugsbutikkerne, så længe kommunens omkostninger til genbrugsbutikkerne ikke overstiger alternativ omkostningerne i forbindelse med en affaldshåndtering (af genstande, som ikke er affald!). .

Lukning af Frelsens Hærs sorteringsanlæg

De senere års opsigelse af diverse samarbejdsaftaler har beskåret Frelsens Hær adgang til tøj og ting, der kan finansiere bl.a. julehjælp. Affaldsselskabernes ageren er således en betydelig faktor i beslutningen om at lukke en af Frelsens Hærs sorteringscentraler med heraf følgende tab af faste arbejdspladser. Men der indgår selvsagt flere faktorer i en sådan beslutning, og ISOBRO erkender, at der mangler et "bl.a." eller "i betydelig grad" i sætningen, således at lukningen af disse arbejdspladser ikke udelukkende var knyttet sammen med affaldsselskabernes prioriteringer.

Sammenhæng mellem genbrugsbutikker og høje affaldsgebyrer

ISOBRO har sendt Energi-, forsynings- og klimaudvalget en oversigt, som viser, at genbrugsbutikkerne er overrepræsenterede i kommuner med en høj samlet betaling for affaldshåndteringen, mens de er underrepræsenterede i billige kommuner. Affaldsforeningen indvender, at ISOBRO i stedet burde have lavet en opstilling, som knytter genbrugsbutikkerne til gebyret for storskraldsordning og genbrugspladser. ISOBRO har i forlængelse heraf efter bedste evne udarbejdet en fornyet oversigt, hvor gebyret for tømning af dagrenovation og tømningfrekvensen holdes ude af beregningerne. Denne sammenstilling viser, at 9 ud af de 10 dyreste kommuner direkte eller indirekte ejer en genbrugsbutik. Tilsvarende gælder for 4 ud af de 5 næst dyreste kommuner. Der er derimod ingen af de 10 billigste kommuner, som direkte eller indirekte ejer en genbrugsbutik, mens der kun er en enkelt i de efterfølgende 5 næst billigste kommuner. ISOBRO er enig med Affaldsforeningen i, at man ikke hermed kan konkludere, at genbrugsbutikkerne er årsag til de meget forskellige beløb, som landets borgere betaler for storskraldsordninger. Gebyrerne påvirkes også af forskellige serviceniveauer. Men det markante resultat er dog tankevækkende og kalder på en dybere analyse af, om genbrugsbutikkerne er en unødvendig, økonomisk byrde for borgerne i de dyre affaldskommuner som følge af underskudsdekning, håndtering og sortering af ikke-affald, tilskud til butiksindretning samt tilskud til dele af huslejen og de administrative omkostninger.

Venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Robert Hinnerskov".

Robert Hinnerskov